

Nh>t Linh con ng>i ghét chính tr>, không mu>n làm chính tr>, th> mà sau cùng ph>i ch>t cho m>c tiêu chính tr>, đó là chuy>n ch>ng đ>ng đ>ng.

LTS: Bài vi>t d>ài i đây c>a nh>a văn Nguy>n Tóng Thi>t, con trai thi hào Nh>t Linh Nguy>n Tóng Tam, nh>m ph>i n b>i n m>t s> ý k>i n đ>ài c đ>a ra g>n đây, mà tác gi> cho là “b López meo s> th>t, s>a đ>i l> ch s>, xuyên t>c cái ch>t” c>a thân ph> ông. Trong s> các ý k>i n này, có m>t ch>ng sách trong tác ph>m “M>t Thi>t Đ>i Nh>t,” c>a tác gi> Nguy>n Văn L>c, xu>t b>i n m>i đây. xin đăng nguyên văn bài vi>t c>a nh>a văn Nguy>n Tóng Thi>t. Bài đăng nh> u k> .

Ông Nh>t Linh Nguyễn Tường Tam (1906-1965)

Nh>t Linh Nguy>n Tóng Tam

Ông có m>t tu>n l> đ> s>a so>n cái ch>t cho chính mình:

Ngày 30-6-1963 (7 ngày tr>c cái ch>t) cha tôi đi d> bu>i h>p t>i tr> s> nhóm Bút Vi>t. Bác sĩ Nguy>n H>u Phi>m vi>t v> s> ki>n này nh> sau (trích trong sách Chân Dung Nh>t Linh, tác gi> Nh>t Th>nh, trang 183): “Tôi dám qu>t quy>t là Nh>t Linh đã s>p đ>t, ít nh>t là m>t tu>n l> tr>c cái ch>t c>a mình, b>ng c> là ngày 30-6-1963, anh t>i d> bu>i h>p c>a Trung Tâm Văn Bút mà tr>c đó anh là ch> t>ch, không ph>i vì văn hóa, mà ch> c>t g>p m>t m>t l>n chót các văn h>u c>a anh tr>c khi sang bên kia th> gi>i. Trung Tâm Văn Bút ra, Nh>t Linh có ghé l>i thăm tôi, nh>ng ti>c r>ng hôm l>y tôi đi v>ng”.

Ngày 2-7-1963 (5 ngày tr>c cái ch>t) cha tôi đ>n nh>a in Tr>ng S>n làm gi>y l>y Quy>n cho con. Trong cuốn sách Nh>t Linh Cha Tôi trang 192, tôi viết: “Năm ngày tr>c khi ch>t ông đ>n nh>a in Tr>ng S>n đánh máy t> l>y Quy>n: Tôi, Nh>t Linh Nguy>n Tóng Tam, giám đ>c nh>a xu>t b>i Ph>ng Giang và Đ>i Nay, ký tên d>ài đây xác nh>n r>ng: trong khi tôi v>ng m>t (b>t c> vì lý do gì) thì con tôi là Nguy>n Tóng Thi>t s> thay th> tôi đ>i u khi>n hai nh>a xu>t b>i k> trên và quy>t đ>nh vi>c xu>t b>i các tác ph>m c>a tôi. Làm t>i Sài Gòn ngày 2 tháng 7 năm 1963”.

Ngày 7-7-1963 (ngày ch>t) cha tôi đ>n v>nh bi>t ng>i b>n thân nh>t c>a mình vì tu>n l> tr>c ông đ>n mà không g>p. Bác sĩ Nguy>n H>u Phi>m viết: “Ch> Nh>t sau nh>m ngày 7-7-63 Nh>t Linh l>i t>i vào bu>i sáng h>i 10 gi>. Tôi đang ng>i trong phòng ăn b>ng anh l>ng l> đ>i vào...”... “chúng tôi ti>n anh ra c>a l>ng l> c>m tay nhau, khi l>y tuy>t nhiên trên nét m>t Nh>t Linh tôi không h> nh>n th>y m>t d>u hi>u nh> nào cho bi>t ch> trong vài ti>ng đ>ng h> n>a anh s> xa

lánh cõi trăn, xa tăt că măi ngăi i thân yêu căa anh đăi đi vào lăch să.”

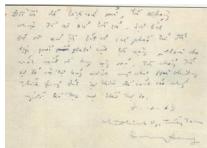
Buăi sáng hôm ăy sau khi cha tôi đi thăm bác Phiăm vă thì chúng tôi, cha tôi và tôi, trên căn gác căa chung că chă An Đông bàn băc răt lâu vă đă măi chuyăn. Cha tôi văn ít nói và kín tiăng, nhăng buăi sáng hôm ăy lă thay ông lăi tâm să văi tôi răt nhiău đăi u, ông giăng giăi khúc triăt và rành ră măi chuyăn, và tôi có ghi lăi đăi y đăi trong chăing “Niăm Vui Chăt Yău” trong cuăn sách Nhăt Linh Cha Tôi.

Cũng nhăng bác Phiăm lúc ăy tôi hoàn toàn không ngăi cái chăt săp tăi căa cha tôi, cho đăi n khi ông sai tôi đi mua rău và ông tăi văn trong lúc tôi văng măt.

Chuyăn gì xăy ra trong lúc tôi văng măt ăy?

Bình tĩnh cha tôi ngăi thăo và viăt 71 chă cuăi cùng trong đăi ông: 71 chă cô đăng, đăy đăi, rõ ràng đăi măt ngăi bình thăing có thă hiău đăi c ý nghĩa trung thăc căa tă chúc thă tuyăt mănh căa ông.

Khi thăo tă chúc thă chính tră ăy cha tôi đã sáng suăt tiên liău là măt vă nhà Ngô có thă tă ch thu băn di chúc nên cha tôi đã căn thăn viăt làm hai băn. Hai băn đó giăng nhau, chă sai biăt măt chă. Nay, kèm văi bài viăt này, lăn đău tiên sau năa thă kă, tôi cho công bă că hai lá thă tuyăt mănh ăy đăi đăc giă so sánh.

**Hai băn di chúc và thă bút căa Nhăt Linh Nguyăn Tăng Tam.
(Hình: Tác giă cung căp)**

Nhăt Linh con ngăi ghét chính tră, không muăn làm chính tră, thă mà sau cùng phăi chăt cho măc tiêu chính tră, đó là chuyăn chăng đăng đăng. Ông phăi chăt đă băo vă nhân phăm căa mình nhăng ông Trăn Thanh Hiăp đã viăt trong cuăn sách Nhăt Linh, Ngăi Nghă Sī-Ngăi Chiăn Săi, trang 132, nhă sau:

“Vào cái tuăi 57 chăa hăn quá vă chiău căa cuăc đăi, ông lăy cái chăt căa mình đă cănh cáo nhăng ngăi căm quyăn băo ngăi c, ngang nhiên chă đăp lên măi thă tă do là nhân phăm, thă giá tră khiăn con ngăi khác văi các sinh văt khác...”

Nhăt Linh đã chuăn băi cái chăt căa mình măt cách bình tĩnh. Nhăt Linh đã săa soăn cái chăt cho mình trong să tính toán sáng suăt.

Cái bình tĩnh ăy, cái sáng suăt ăy đăt khoát là không thă có đăc că măt con ngăi măc bănh tâm thă!

Trong cuăn sách Măt Thăi Đă Nhă xuăt băn năm 2011 tác giă Nguyăn Văn Lăc đã dành hăn

m^ut ch^ung (ch^ung 7) đ^ub^{an} v^ề c^{ái mà} ông L^uc gⁱi là Ý Nghĩa V^ề Cái Ch^ut c^óa Nh^ut Linh.

Nh^ung thay vⁱ t^{ìm} hi^u "ý nghĩa" c^{ái ch}ết c^óa Nh^ut Linh nh^u t^oa đ^u ông L^uc d^ot ra, su^ut bài vi^ut ông L^uc ch^ub^{an} v^ề "nguyên nhân". Cái nguyên nhân ^y ông L^uc h^{anh} di^un "t^{ìm} ra" nh^u m^ut khám phá l^un: đó là c^ăn b^unh t^{âm} th^un. Theo Nguy^{en} Văn L^uc nguyên nhân Nh^ut Linh t^o t^o là do b^unh t^{âm} th^un.

D^o i m^ut ông L^uc kh^ong có chuy^un Nh^ut Linh ch^ut vⁱ ph^un d^oi ch^u d^onhà Ng^o. D^o i m^ut ông L^uc t^o gi^uy mang 71 ch^u tuy^ut m^unh c^óa Nh^ut Linh đ^u l^ui ch^u là m^unh gi^uy l^un v^ô nghĩa. Th^um chí ông L^uc c^{òn} dám x^uyên t^oc ý nghĩa c^óa th^{ông} đ^oi p^o đó k^{hi} ông vi^ut: "Đ^oi tôi đ^u l^uch s^o x^u. Nh^ung l^uch s^o là ai? Ai x^u? X^u nh^u th^u nào? Đ^oa x^u ch^ua? V^a l^uch s^o có ph^ui là ng^{ày} hôm nay kh^ong? Hay là c^ău ch^uc th^u trên th^uc ra ph^ui hi^u nh^u sau: Đ^oi tôi, đ^u tôi t^o x^u?" (Trang 177-
Nguy^{en} Văn L^uc- M^ut Th^ui Đ^o Nh^u).

Ông Nguy^{en} Văn L^uc là ng^oo*i kh^on ngoan. Ông kh^ong d^oi g^ì nói t^oi m^ut ng^oo*i nh^u Nh^ut Linh l^ui d^ong l^uen m^ut gi^u thuy^ut r^ot d^u b^u b^ut b^u là c^ăn b^unh t^{âm} th^un, n^ou bài ông vi^ut kh^ong có s^oc thuy^ut ph^uc. Bài vi^ut c^óa ông đ^oy nh^ung d^on ch^ung, t^osách c^{òn}g có, t^onhân ch^ung s^ong c^{òn}g có, k^{hi}n ng^oo*i đ^oc d^od^ong tin ngay nh^ung g^ì ông vi^ut là xác đ^ăng. Chính tôi là ng^oo*i đ^uu ti^{en} b^u l^ua.****

Câu chuy^un x^uy ra nh^u th^u này:

Ba năm tr^oo c^o (2008) m^ut b^ua kia tôi nh^un đ^oo*c m^ut c^ú đ^ui n^oo*u tho^ui c^óa ông Nguy^{en} Văn L^uc. Sau k^{hi} t^o gi^ui thi^u ông L^uc cho bi^ut là ông có s^o đ^ui n^oo*u tho^ui c^óa tôi do nh^ua v^ăn Duy Lam cung c^óp. Sau đó ông cho bi^ut ông m^ui vi^ut xong m^ut bài v^ề Nh^ut Linh và xin th^unh ý tôi tr^oo*c khi in. Ông c^{òn}g yêu c^óu là n^ou tôi thu^un th^u xin tôi phúc đ^ăng ngay đ^u k^up đ^ăng ý k^{hi}n tôi k^èm v^ăi bài ông vi^ut đ^ăng s^oa so^un cho in trên t^op chí Tân V^ăn.****

Thái đ^u o*y* c^óa ông L^uc khi^un tôi có c^óm t^{ình} ngay v^ăi ông ta và h^ua s^o h^ui âm trong m^ut th^ui gian th^ut ng^on.

Sau đó tôi nh^un đ^oo*c qua e-mail bài "Chúc Th^u Văn Ngh^o c^óa nh^ua v^ăn Nh^ut Linh Nguy^{en} T^ung Tam" v^ăi l^ui yêu c^óu: "Xin g^ìi anh Nguy^{en} T^ung Thi^ut, đ^u anh đ^oc. N^ou có đ^ui u g^ì sai sót anh cho tôi bi^ut đ^uxin s^oa l^ui. L^uc."*

Vì h^ua s^o h^ui âm nhanh, n^oen tôi kh^ong có th^ui gi^u k^{hi}m ch^ung l^ui nh^ung g^ì ông trich d^on. Tôi tr^oi ông L^uc ngay nh^u sau:

"N^ou ch^u đ^u ý d^on kh^ong c^ónh t^{ìm} nh^ung 'sai sót' trong bài (nh^u anh yêu c^óu tôi) th^ui tôi kh^ong t^{ìm} th^uy l^um l^ui nào vⁱ bài anh vi^ut kh^ong công phu d^oa trên nh^ung tài li^u đ^ăc công b^u ho^uc nh^ung nhân ch^ung s^ong".

Sau đó tôi nêu ý k^{hi}n là tôi kh^ong đ^ung ý v^ăi n^ou i dung bài vi^ut c^óa ông L^uc.

Tôi đ^ăa tr^oi ông L^uc b^ung b^uc th^u l^ui l^uch s^o. Sau n^oo*u đ^oc k^u l^ui nh^ung g^ì ông L^uc vi^ut, nh^ut là sau k^{hi} d^oi chi^u nh^ung g^ì ông trich d^on v^ăi nguyên b^un, nh^uin th^uy rõ h^un con ng^oo*i ông, tôi h^ui h^un là nh^ung l^ui l^uch s^o v^ăy tôi đ^ăt l^um ch^u.**

Chuy^un ông đ^ăng ý k^{hi}n c^óa tôi trên Tân V^ăn tôi kh^ong ph^un đ^oi.

Tôi ch^u ph^un đ^oi ông L^uc b^ung gi^u, nghĩa là ba n^oo*u sau (2011) k^{hi} ông cho ra cu^un sách M^ut*

Thứ i Đứ Nhứt, trong chùng 7 cùa quyán sách vúi bài có tiêu đù “Ý Nghĩa vú Cái Chết cùa Nhứt Linh”, ông Lúc đã không hú húi ý kiún túi mà tú đúng in trong sách nhúng ý kiún trên cùa túi viút ba năm trúc.

Tôi cho rúng ông Lúc đã thiúu lúng thiún trong viúc này. Vì sao?

Ông thiúu lúng thiún vì đã cù tình lúp lú đánh lún con đen: ý kiún cùa túi là ý kiún đúp lúi bài “Chúc Thủ Văn Nghú cùa nhúa văn Nhứt Linh” ông Lúc viút 3 năm trúc (2008), chù khúng phúi ý kiún vú bài “Ý Nghĩa vú Cái Chết cùa Nhứt Linh” ông viút 3 năm sau (2011) có núi dung khác vì bài viút đú thêm bút rút nhiúu so vúi bài trúc.

Trong cuún sách mùi xuút bún Mùt Thủ i Đứ Nhứt ông Lúc đã thêm vào mút chuyún hoún toàn khúng có thúc mà bài trúc khúng cù. Đó là chuyún ông cùa túi, nhúa văn Nhứt Linh, tú tú hai lún. Tôi xin minh xác đây là chuyún búa đút trúng trún. Núu trong bài viút ba năm trúc ông Lúc núu lún câu chuyún này thì dù khúng đúc kú túi sú nhún ra đúm sai lúy ngay, và chùc chùn sú khúng có câu túi viút “túi khúng túm thúy lúm lúi núo”.

Nay núu túi khúng lún tiúng thì khi đúc cuún sách cùa ông Lúc vúi nhúng ý kiún cùa túi đúi kúem, đúc giú (khúng biút chuyún ông Lúc đánh lún con đen) sú túng là túi xác nhún chuyún Nhứt Linh tú tú hai lún là có thúc.

Đây là lý do khiún túi búy giú buúc phúi lún tiúng.

Túbài viút đúu tiên ông Lúc gúi túi 3 năm trúc (2008) vúi nhan đù “Chúc Thủ Văn Nghú cùa nhúa văn Nhứt Linh” đún bài ông viút trong cuún sách Mùt Thủ i Đứ Nhứt ba năm sau (2011) vúi nhan đù “Ý Nghĩa vú cái chết cùa Nhứt Linh” ông Lúc đã viút nhiúu bài vú cái chết cùa Nhứt Linh, mùi lún viút là ông lúi súa đúi, tùy theo phún lúng cùa đúc giú trong nhúng bài phún búc.

Khi ra sách ông Lúc thêm vào hai “búng cù” mà ông Lúc cho là búng cù hiún nhiên đù chúng minh rúng Nhứt Linh tú tú khúng phúi là đù chúng đúi chính quyán nhúa Ngú nhú Nhứt Linh đúa núi trong tú chúchú chính trú 71 chú. Hai “búng cù” lúy ông Lúc dúa vào hai bài viút cùa Trún Văn Búng và Lê Nguyên Phu mà ông Lúc in tút lún dúi iú tiêu đù : “Tìm hiúu ý nghĩa cùa hai lún tú” (Trang 188 -Nguyán Văn Lúc-Mùt Thủ i Đứ Nhú) và “Búng cù phúp lý” (Trang 189 - Nguyán Văn Lúc-Mùt Thủ i Đứ Nhú). Hai vún đú mùi mà ông Lúc thêm vào năm 2011 sú đúi cù bún túi đúoún sau.

Ông Lúc chia bài Ý Nghĩa Vú Cái Chết cùa Nhứt Linh ra làm bún chú đú khác nhau: Cái chút đúnh trúc cùa Nhứt Linh, Trong phúm viún chúng, Tìm hiúu ý nghĩa cùa hai lún tú tú và Búng cù phúp lý. Tôi sú bún luún vú bài viút cùa ông Lúc theo nhúng chú đú mà ông đúa ra.

Cái chút đúnh trúc cùa Nhứt Linh

Trong chú đú này ông Lúc muún nói là cái chút cùa Nhứt Linh là do “cuúc đúi Nhút Linh chúng chút nhúng thút búi” (chú cùa ông Lúc đúng) và do cùn búnh túâm thún cùa Nhút Linh.

Theo ông Lúc: “Có thú nói cuúc đúi Nhút Linh lúc đó chúng chút nhúng thút búi”. (Trang 179- Nguyán Văn Lúc - Mùt Thủ i Đứ Nhú.) Đú chúng minh chuyún “chúng chút nhúng thút búi” ông Lúc đúa ra hai búng chúng là vú đúnh bún tú báo Văn Hóa Ngày Nay và vú Nhút Linh “mùu sát” (chú ông Lúc đúng) TT Ngú Đúinh Diúm. Theo ông Lúc chuyún tú báo bú đúnh bún là viúc thút búi thú nhút cùng thúm vú mùu sát túng thút ng khúng thúnh là thút búi thú hai. Hai thút búi là nhúi u lúm, là “chúng chút” lúm, đú khiún ông Nhút Linh phúi chút rúi!

Vú vú đúnh bún tú báo Văn Hóa Ngày Nay, xin nói ngay tú Văn Hóa Ngày Nay khúng phúi là

một thời bấy giờ, nó là một thành công! Chưa có một tờ báo nào hỏi đó bán chạy và đãc đãc gió hoan nghênh đãn nhó thã. Nhưng trong phún I cóa bài vi&t này tôi đã nêu rõ nguyên nhân vì sao tờ báo phúi tã ý đãnh bón sau khi ra đãc 11 sã. Tôi không muốn nhắc lói đây. Cha tôi phúi ngóng tờ báo vì ló vón. Mà ló vón vì bó chính quy&vn cón trã nhó ông Trung Bóo Sãn đã vóch rõ.

Chính ông Lóc đã xác nhận nguyên nhân tờ báo tã đóng cửa vì ló vón khi ông vi&t: “Tôi có hói thãng anh Duy Lam vó vi&c này. Anh cho biết ông Nhứt Linh có tâm sã và cho biết nhóng khó khón vó tài chánh nên phúi đãnh bón tờ báo!” (Trang 178- Nguy&vn Văn Lóc - Mót Thãi Đã Nhó)

Ông Lóc còn nêu lý do tờ báo tã đãnh bón vì vón đãc sãc khóe cóa Nhứt Linh. Ông vi&t: “Tình có, may món thay, tôi tìm đãc một tài liệu, một món gióy nhó kèm trong Văn Hóa Ngày Nay số 9 do một thãn hóu, anh Nguy&vn Thủ Toàn & Hoa Thành Đãn gói cho trong đó có lá thư cáo lói đãc gióc cóa nhóa văn Nhứt Linh. Nhóa văn Nhứt Linh cho biết vì lý do sãc khóe, ông đã bó nóa chóng công vi&c...”

Tôi không biết là ông Lóc có lá thư cóa cha tôi vi&t lóy trong tay hay không (không thấy ông Lóc chóp lói đã minh chóng), nhưng gió thư có thãt thì cũng không có gì ló. Nếu không nói cól lý do sãc khóe chóng ló trong thư gói đãc gióc Nhứt Linh lói đi tã giác chính quy&vn làm khó dã nhó sã thãt đã xóy ra hay sao?

Nhó tôi đã vi&t & phún trãc, vó đãnh bón tờ Văn Hóa Ngày Nay là kót qu&vn cóa sã xâm phúm quy&vn tã do ngôn lu&vn cóa chó đã nhóa Ngó mà cha tôi là nón nhón trãc ti&pgrt; p.

Còn vó Nhứt Linh “móu sát” TT Ngó Đãnh Dióm là chuy&vn gói đãy? Ông Lóc vi&t: “Khi hai phi công ném bom đãn TT Ngó Đãnh Dióm mà theo nhóu ngó i, đã có trong tay đã bi&t gióy gióc trong đãn. Nhưng đãn phút chót mót qu&vn bom cóa phi công Nguy&vn Văn Có đã không nó. Vai trò ông Nhứt Linh trong vó ném bom này nhó thã nào? Làm chính trã đãi lóp thã khác. Nhưng đãnh dãng vào mót vó móu sát thì có bóng chóng rõ rót tãch thu đãn có trong nhóa Ho&ng Có Thãy, chính quy&vn nóo cóng mang ra xó tãi.” (Trang 179, Nguy&vn Văn Lóc - Mót Thãi Đã Nhó)

Tôi thấy chuy&vn ông Lóc nói rót khó hiểu. Nhó ông Lóc kó & đãn trên, Nhứt Linh dãnh lóu vào vó ném bom đãn tãng thãng cóa phi công Nguy&vn Văn Có (xóy ra ngày 27 tháng 2 năm 1962) và bóng chóng rõ rót tãch thu đãn có trong nhóa Ho&ng Có Thãy. Bóng có gói?

Cóng trong bài vi&t (trang 191), ông Lóc lói đãa ra mót trích đãn khóc nói đãn chóng có công an tãch thu & nhóa Ho&ng Có Thãy liên quan đãn vó đão chánh hót 1960: “Xin trích đãn lói ý kión cóa ông Trãn Kim Tuy&vn vó vón đã này trong sách Nhóng huy&vn tho&t i và sã thãt vó chó đãc Ngó Đãnh Dióm nhó sau: ‘Theo bác sĩ Tuy&vn, khi còn ngói tãi chóc, ông có hóa vói các chính khách bó bót sau cu&vn đão chánh hót 1960 róng hó đãn có thã vó là xong, khóng còn phúi lo lóng gói nóa, ngo&vn i trã nhóng trãng hóp nhó bác sĩ Phan Quang Đãn thì khóng kó. Nhóng có đãu tai hói là hói đão ngói Mó cũng nhó ngói trong nóc có lóm tãng róng các chính khách bó bót vó đãa ra tuyên ngôn Caravelle, mà khóng phân bi&t róng hó bó bót vó có tên trong danh sách mà công an tãch thu đãn có nhóa ông Ho&ng Có Thãy’ (Trang 191, Nguy&vn Văn Lóc - Mót Thãi Đã Nhó)”.

Tôi khóng nghe ai nói ho&vn cóa báo chí đã cóp đãn vi&c Nhứt Linh dãnh lóu vào vó bó bom đãn đãp ngày 27-2-1962 cóa phi công Nguy&vn Văn Có. Không có trát tòa nóo đòi Nhứt Linh trình di&vn vó móu sát tãng thãng có. Tôi cũng khóng nghe ai nói ông Ho&ng Có Thãy dãnh lóu vào

chuyển bùn bom ngày 27-2-1962 mà chỉ nghe người ta nói đồn ông Hoàng Cử Thúy dính líu đồn bùn cát 11-11-1960.

Để tìm hiểu sự thật về việc ném bom Dinh Độc Lập ngày 27-2-1962, tôi có gửi email hỏi ông Nguyãn Liãu hiãn sãng ở San Jose, CA, là người biết rõ nhất về, thì đóc ông trả lời như sau: "Nhứt Linh không có dính dáng gì với việc ném bom Dinh Độc Lập. Việc ném bom Dinh Độc Lập do Nguyãn Văn Lãc, một lãnh tụ QĐD ngùi Bãc là cha của phi công Nguyãn Văn Có. Nguyãn Văn Có và Phùm Phù Quùc là bạn. Khi thời bấy giờ lái phi cơ qua Miền, ông Lãc đi đường bùn trùn qua Miền đón sau vào tháng 11/63 mới về. Điểm nhứng cùa hai đứa em nhỏ của Có dù chúng chưa là học sinh. Việc này chỉ có hai người là cha con ông Lãc, giù chót Có mới rùc tham gia. Sau vào tháng 11/60 thời bấy giờ tăng cường công an mật vụ theo dõi các chánh khách. Mật vụ Ngô Đình Cón do Ngô Trung Hiãu chỉ huy vào Sài Gòn tăng cường theo dõi, do đó ông Lãc không dám từ chối rùng nên không thời nào ông Nhứt Linh biết về việc này.

Tài liệu trong nhà lưu trữ Thúy là tin bùa đót. Lúc ấy nhu cầu báo chí đã đăng lên và nhận là khi xem video đóo chánh không hề nhắc đón tài liệu này. Nhu cầu báo chí Lê Nguyên Phu đã đưa ra chung và làm bùn chung đó kùt tùi. Đó là tin Ông Lãc bùa đót..."

Tôi biết ông Lãc nhù chuyển lịch sử lầm, ông Lãc không lầm đâu. Ông Lãc chỉ cùt bùa ra chuyển Nhứt Linh dính líu vào việc ném bom (27-2-1962) thời bấy giờ là đó gán cho Nhứt Linh thời bấy giờ nhùu nhùu một chút, "chung chung" một chút. Nhu cầu có một vụ báo Văn Hóa Ngày Nay bùn định bùn thời bấy giờ thì chỉ có ông Lãc viết "Có thời nói cùa đói Nhứt Linh lúc đó chung chung một thời bấy giờ" à!

Tuy Nhứt Linh không dính dáng vào việc mùu sát TT Ngô Đình Diãm nhù ông Lãc bùa đót nhùng có thời giù thiãt Nhứt Linh có dính dáng thì đã sao? Nguyãn Thái Hãc và 12 lính sỹ phùi lãn đóu đói ở Yên Bái vì mùu sát Tây thãc dân. Bao nhiêu người yêu chuãng tù do dân chủ hiãn đang bị giam cầm ở Việt Nam đóu mang tùi chung phá chính phủ. Gần đây các nước Algeria, Libya, Egypt, Syria... nùi lãn phong trào dân chúng chung phá chính phủ lãt đó các lãnh tụ đóc tài. Hành động của Nhứt Linh nhu ông có dính líu vào việc chung phá chính phủ thì có khác gì cù triùu ngù i trên thời giù i yêu chuãng tù do tranh đóu cho công bùn và lã phùi?

mùt đóu đóu khác ông Lãc viết: "...tù tù mang ý nghĩa tùi chung sãng vì không tìm thấy trong đói sãng mùt ý nghĩa gì khù dó tiãp tùc sãng nùa. Tù tù nhù vùy là mùt lãa chung tùi hãu khi không còn cù lãa chung nào khác. Nhứt Linh đã tù tù" (Trang 177 Nguyãn Văn Lãc - Mùt Thời Đó Nhù).

Ở đây tôi thấy ông Lãc hùt sãc sai lầm khi cho rằng nguyên nhân của tù tù là không tìm thấy trong đói sãng mùt ý nghĩa nào khù dó sãng. Nhù vùy là ông phù nhùn tùt cù nhùng danh nhân trong lịch sử đã tù tù đó bùn vù danh đó, bao nhiêu chiến sĩ đã tù tù vì không muùn lãt vào tay đóch nhù Phan Thanh Giãn, nhù Hoàng Diãu, nhù Tãng Nguyãn Khoa Nam, Tãng Lê Văn Hãng... và rất nhùu vù khác mà tôi không thấy liãt kê ra hết.

Nhùng cái tù tù đó ngù i ta gùi là tuãn tiãt. Cái chết của Nhứt Linh, vẫn đó bùn vù danh đó, vẫn đó tranh đóu cho lý tãng, cũng là mùt hành đóng tuãn tiãt.

Nhùng ông Nhứt Linh là ngù i khôn ngoan, ông không dùng chung tù tù đó nói vù cái chết của ông (có thể ông tiên đoán sẽ có ngù i nhù ông Lãc đónh nghĩa tù tù đóng nghĩa vù i chán đó), ông cũng không kiêu ngù o tù coi cái chết của mình là mùt hành đóng tuãn tiãt, nên trong lá thư tuyùt mùnh ông viết: "Tôi tù hãy mình đó cùnh cáo nhùng ngù i chà đóp lãn mù i tù do".

Ngoài ra ông L&c còn có nh&ng l&p lu&n r&t m&nh thu&n. Đ&ch&ng minh Nh&t Linh h&y m&nh kh&ng ph&i v&i b&t m&n v&i ch& d& đ&c tài c&a nh&a Ng&ô m& vì b&nh t&m th&n và “th&t b&i ch&ng ch&t” ông L&c đ&a v& ra hai con ng&nh i Nh&t Linh hoàn toàn trái ng&nh nhau. M&t m&t Nh&t Linh b& b&nh t&m th&n, ch&n đ&i, kh&ng thi&t s&ng, l&u n&o c&ng ch&m ch&m đ&i t&t. M&t kh&ac Nh&t Linh h&ng h&ai tham gia ho&t đ&ng v&n h&oa b&o chí, tham gia ho&t đ&ng ch&ng ch&nh ph&, tham gia c& vi&c b&l bom “m&u s&t” t&ng th&ng!

Có th& n&o m&t ng&nh i b& b&nh t&m th&n th&y cu&c đ&i kh&ng đ&ng s&ng l&i tham gia vào nh&ng ho&t đ&ng đ&i h&i r&t nhi&u kh& n&ng c&ng nh& n&ng l&c nh& th&?

B&n đ&n chuy&n b&nh t&m th&n c&a Nh&t Linh, ông L&c vi&t: “Th&t b&i c&a ông th&i nhi&u, tr&i dài trong su&t cu&c đ&i làm ch&nh tr&i khi&n ông b&l c&nh tr&m u&t tri&n mi&n. Depressive psychosis v&i ba giai đ&n ph&t tri&n tu&n t&t c&a b&nh t&t Suicidal ideation, suicidal planning và cu&i c&ng suicidal attempt. T&t ý t&ng sang k& ho&ch và sau c&ng là thi hành.”

“B&nh t&m th&n c&a Nh&t Linh l&à c& th&t. Nh&ng &it ai tr&c ti&p n&o th&ng ra. Kh&ng mu&n n&o ra và c&n mu&n gi&u gi&m.” (Trang 179, Nguy&vn V&n L&c - M&t Th&i Đ& Nh&)

Trong đ&n n&y ông L&c n&o r&t vu v&! Ông n&o b&nh t&m th&n c&a Nh&t Linh c& th&t nh&ng &it ai n&o ra, kh&ng bi&t &ng mu&n n&o “ai” l&à “ai” hay &ng mu&n &ám ch& gia đ&n t&i v&i b&n b&nh c&a Nh&t Linh, ch&ng t&i, nh&ng ng&nh i chung quanh Nh&t Linh? Ch&ng t&i “ai” c&ng bi&t l&à Nh&t Linh kh&ng b& b&nh t&m th&n qua cu&c đ&i 40 n&m ho&t đ&ng v&n h&c và ch&nh tr&i c&a ông. N&u ch&ng t&i bi&t Nh&t Linh kh&ng c& b&nh t&m th&n m& ch&ng t&i c& n&o ra l&à Nh&t Linh b& b&nh t&m th&n h&oa ra d&u óc ch&ng t&i c& v&n đ& à?

M&t tr&ch d&n kh&ac c&a ông L&c d&ng đ& nói v&i b&nh tr&c c&a Nh&t Linh: “Ngay t&t khi c&n l&am b&o Phong H&oa, T&u M& đ&a ghi nh&n nh& sau: Tâm th&n b&l giao đ&ng nhi&u, g&n nh& b&nh. C&n ph&i d&ng b&nh. Đó l&à nh&ng d&u hi&u có t&nh cách ti&n b&o tr&c”. (Trang 180, Nguy&vn V&n L&c - M&t Th&i Đ& Nh&)

N&u ông L&c cho r&t “tâm th&n b&l giao đ&ng” l&à d&u hi&u b&o tr&c c&a b&nh t&m th&n th&i có l& “ho” l&à d&u hi&u b&o tr&c c&a b&nh ho lao, và “kh& th&” l&à d&u hi&u b&o tr&c c&a b&nh ung th& ph&i! Đ&nh b&nh nh& th& th&i ai c&ng b&nh ho&n h&t!

C&ai ti&n đ& “Nh&t Linh, m&t c&ai ch&t đ&nh s&n” m& ông L&c n&eu ra nay t&i xin đ&i ra l&à “Nguy&vn V&n L&c, m&t ý ngh&i đ&nh s&n” v&i t&i th&y đ&ng h&n!

Ông L&c c& s&n đ&nh ki&n tr&c khi vi&t. Đ&nh ki&n l&y b&t di b&t d&ch: “Nh&t Linh b&l b&nh t&m th&n. Nh&t Linh t&t l&à v&i b&nh t&m th&n”. Vì đ&nh ki&n l&y m& ông ch& nh&n th&y m&t kho&ng r&t h&p, nh& con ng&a b&l b&t hai m&t ch& th&y ph&n nh& tr&c m&t.

Ông đ&c t&t c& các tài li&u m& ông tr&ch d&n qua con m&t c&a con ng&a l&y: ch& nh&n th&y trong kho&ng nh& nh&ng g&i có l&i minh ch&ng đ&nh ki&n c&a ông, và c& t&nh kh&ng nh&n th&y m&t kho&ng m&nh m&ng c&a s&l th&t n&m ngo&i t&m con m&t c&a con ng&a v&i ch&ng b&t l&i cho l&p lu&n c&a m&nh.

Ông L&c th&a bi&t cái l&i nghiên c&u qu&i đ&n l&y qua bài “Ý Ngh&a C&ai Ch&t c&a Nh&t Linh” l&à thi&u đ&ng đ&n nh&ng ông v&n l&am. Đ&ng c& n&o đ&a khi&n ông l&am nh& v&y, t&i th&t s&l kh&ng hi&u v&i xin nh&ng nghi v&n n&y cho đ&c gi&.

(C&on ti&p)